MELEKLER

Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ سَيَّاحِينَ، يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلَامَ.”

“Allah'ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır. Onlar, ümmetimden bana selâm getirirler.”

(İbn Hanbel, I, 387)

******

Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Rasûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلاَئِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلاَئِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِى صَلاَةِ الْعَصْرِ وَصَلاَةِ الْفَجْرِ، ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ، وَهْوَ أَعْلَمُ بهم، فَيَقُولُ: كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِى؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ، وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ.”

“Gece ve gündüz melekleri dönüşümlü olarak aranızda bulunurlar. Bu melekler sabah ve ikindi namazlarında buluşurlar. Sonra gece boyu sizinle bulunan melekler *yükselirler. Allah, durumlarını çok iyi bildiği hâlde insanları onlara sorar: 'Siz ayrıldığınızda kullarım ne yapıyordu?' Melekler de 'Yanlarına vardığımızda da oradan ayrıldığımız sırada da namaz kılıyorlardı.' derler. ”*

(Buhârî, Tevhîd, 23)

1. **Nuranî Varlıklar: Melekler**

Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُم.”

“*Melekler nurdan, cinler alevli ateşten, Âdem ise size (Kur'an'da) tarif edildiği üzere (balçıktan) yaratılmıştır.*”[1]

Meleklerin “nurdan” yaratılmalarıyla Allah’a karşı kibirlenmeden ibadet etmeleri arasında bir ilişki olmalıdır. Tıpkı şeytanın, insanın yaratılışına karşı gösterdiği tepkisinde görüldüğü üzere cinlerin “nârdan” (ateşten) yaratılması ile onlardaki kibir arasında bir ilişki söz konusu olduğu gibi. Nârın “yakma” özelliğine karşın nurun “aydınlatma” vasfı arasındaki keskin fark, melek ile şeytanın/cinlerin birbirinin zıddı varlıklar olarak yaratıldıklarını göstermektedir.

2. **Meleklerin Görevleri:**

Meleklerin ortak görevi, durmaksızın Yaratan'a ibadet etmek, O'nu yüceltmektir.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِه وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿19﴾ يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿20﴾

[1] Müslim, Zühd, 60.

***“Onlar gurur ve kibre düşmeksizin, bıkmadan usanmadan gece gündüz Allah'ı anıp durmaktadırlar.”*[2]**

Ebû Zer'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“إِنِّى أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لاَ تَسْمَعُونَ. إِنَّ السَّمَاءَ أَطَّتْ وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَئِطَّ. مَا فِيهَا مَوْضِعُ أَرْبَعِ أَصَابِعَ إِلاَّ وَمَلَكٌ وَاضِعٌ جَبْهَتَهُ سَاجِدًا لِلَّهِ...”

“Ben sizin görmediklerinizi görür, işitmediklerinizi duyarım. Gök sarsıldı. Nasıl sarsılmasın ki! Semada, bir meleğin Allah için secdeye kapanmadığı dört parmaklık bir yer dahi yoktur.”[3]

3. İnsan ile Meleklerin Tanışması:

Allah yeryüzünde hayat sürsün diye insanı yaratmayı diledi. Melekler, *“Biz burada seni, şanına yakışmayan her türlü şeyden uzak tutarak övgü ile anıp dururken, sen orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın?”* dediler.[9] Onların bilmediğini bilen Allah, yeryüzünü insan ile anlamlı kıldı. Sonra da meleklere, *“Âdem için saygı ile eğilin.”* buyurdu. Melekler secde ile selâmladı insanoğlunu.[10]

Meleklere Hz. Âdem'in önünde saygı ile eğilmelerini emreden Allah, Hz. Âdem'e de melekleri selâmlamasını emretti: *“Git ve şurada oturan melek topluluğunu selâmla. Onların nasıl karşılık verdiklerine kulak ver. Aldığın karşılık senin ve soyunun selâmı olacaktır.”* Hz. Âdem melek topluluğunu “es-Selâmü aleyküm” diyerek selamladı ve “es-Selâmü aleyke ve rahmetullâh” karşılığını aldı. Melekler selâma rahmeti eklediler.[4]

4. Melekler Müminler İçin Dua Ederler:

اَلَّذينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِه وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحيمِ ﴿7﴾

7. Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru! (derler).

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزيزُ الْحَكيمُ ﴿8﴾

8. Rabbimiz! Onları da, onların atalarından, zevcelerinden, nesillerinden iyi olanları da kendilerine vâdettiğin Adn cennetlerine koy. Şüphesiz azîz ve hakîm olan sensin!

وَقِهِمُ السَّيِّاٰتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّاٰتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظيمُ ﴿9﴾

[2] Enbiya, 21/19-20.
[3] İbn Mace, Zühd, 19.
[4] Buhari, İsti’zan, 1.

9. Bir de onları, her türlü kötülüklerden koru. O gün sen kimi kötülüklerden korursan muhakkak ki onu rahmetine mazhar etmiş olursun. Bu en büyük kurtuluştur.[5]

5. **Tarih Boyunca Melek İnancı:**

Hz. Âdem'den bu yana meleklerin varlığı hiçbir zaman tamamen inkâr edilmemekle birlikte, zaman içerisinde onlar hakkında birbirinden farklı kabullerin, anlayışların ortaya çıktığı bir gerçektir.

Cahiliye döneminde Araplar da meleklerin varlığını kabul ediyorlardı. Ancak onların mahiyeti hakkında yanlış bilgilere sahiptiler. Araplar, sanki yaratılışlarına şahit olmuşlar gibi, melekleri dişi varlıklar olarak kabul ediyor, onlara dişi adları takıyor ve daha da ileri giderek onlar için hâşâ "Allah'ın kızları" diyorlardı.

وَجَعَلُوا الْمَلٰئِكَةَ الَّذينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا اَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُونَ

"Onlar, Rahmân'ın kulları olan melekleri de dişi saydılar. Onların yaratılışına şahit mi oldular? Onların (yalan) şahitlikleri yazılacak ve bundan dolayı sorgulanacaklardır."[6]

6. **Meleklerin Özellikleri:**

Kanatları Vardır:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰئِكَةِ رُسُلًا اُولي اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ

"Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a mahsustur."[7]

Ancak bu kanatların mahiyetini de tam olarak bilmemiz mümkün değildir.

Arşın meleklerinin insanoğlunun başına benzer bir başa ve yetmiş bin kanada sahip oldukları, her kanatta on iki bin büyük tüy ve her tüyde meleklerden bir saf yer aldığı şeklindeki bilgiler tamamen hurafedir.

Meleklerin kanatlarını, sorumlu oldukları görevlerle alâkalı olarak sahip oldukları güç ve kuvvet şeklinde anlamak da mümkündür. Nitekim "melek" kelimesi de güçlü ve kuvvetli anlamlarını içinde barındırmakta ve Kur'an'da meleklerin güçlü varlıklar oldukları haber verilmektedir.[8]

Kur'an'daki beyanlardan, meleklerin çoğu kez insan suretinde Allah'ın mesajlarını peygamberlere ilettiklerini anlıyoruz. Nitekim ilerlemiş yaşına rağmen Hz. İbrâhim'e oğlu İshak'ı müjdelemeye, Hz. Lût'a kavminin helâk olacağını bildirmeye gelen melekler insan suretinde gelmişlerdir. Yine Cebrail, Hz. Meryem'in gözüne bir insan şeklinde görünmüş ve Allah'ın (cc) *"Ol!"* emri, Hz. Meryem'de oğlu İsa'ya dönüşmüştür.

7. **Hayat Bekçileri, Ölüm Elçileri, Sorgu Melekleri**

Kiramen Katibin:

---

[5] Mümin, 40/7-9.
[6] Zuhruf, 19.
[7] Fatır, 1.
[8] Tahrim, 6; Tekvir, 20.

Allah'ın gözetleyen melekleri vardır. İnsanın sağında ve solunda durarak yaptıklarını bir bir kaydederler. Kirâmen Kâtibîn adlı bu görevlilere Allah şöyle buyurur: *"Kulum bir kötülük işlemeyi aklından geçirdiğinde kaydını tutmayın. Kötülüğü işlerse bir günah yazın. Ancak bir iyilik geçiverirse gönlünden, derhâl bir sevap olarak kaydedin, o iyiliği yaptığında ise on katını yazın."*[9]

Azrail:

Hayat ile ölümün kesiştiği noktada ise, ölüm melekleri hazır bulunur. *İyilik sahibi kimseye yumuşak bir sesle, "Güzel bedende olan ey güzel ruh, Rabbinin gazabını değil de, cennet müjdesini ve övgüsünü hak etmiş olarak çık!" diyerek seslenirler, ta ki can bedenden ayrılır. Sonra göklere yükseltilen ruha eşlik eden melekler, onu takdim eder. Göklerdeki melek tarafından "Merhaba" denilerek övgü ile karşılanır, Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna varıncaya kadar. Hayatını kötülük içinde geçiren kimseye ise, melek aşağılayan bir ses tonu ile "Ey kötü bedendeki pis nefis! Horlanarak, kaynar sular ve irinleri hak etmiş olarak çık!" diye emreder, can bedenden çıkıncaya dek. Sonra göklere yükseltilen ruh için "Bu da kim?" diye sorulur. Tanıtılınca, melekler "Kötü insanlara merhaba yoktur. Kınanmış olarak geri dön. Açılmaz sana göklerin kapısı." der. Bunun üzerine kötü ruh, bedenin olduğu mezara geri döner.*[10]

Münker – Nekir:

Kabre konulduğunda Münker ve Nekir adında iki melek karşılar insanı ve ona *"Şu zât hakkında ne dersin?" diye Peygamber Efendimizi sorarlar. Kişi dünyada nasıl biliyorsa öyle cevaplar. Mümin olan, "Allah'ın kulu ve resûlüdür." der ve kelime-i şehâdet gelir diline. "Böyle diyeceğini biliyorduk." der melekler. Ardından kabir aydınlanır ve genişler. "Bari dönüp bu rahatlığımı aileme haber versem!" der mümin. Münker ve Nekir melekleri, "Uyu, sevgilinin uyandıracağı bir damat gibi, bir gelin gibi uyu, yeniden diriltilinceye kadar." diyerek müjdelerler o mümini. Öylece uyuyuverir mümin. İmanı dilinden kalbine inmemiş olan münafık ise, Hz. Peygamber hakkındaki aynı soruyu, "İnsanların dediklerini duyunca ben de benzer şeyler söyledim. İşin doğrusu o peygamber mi değil mi bilmiyorum." diye yanıtlar. Kaburga kemikleri birbirine geçecek kadar sıkıştırılır kabri. Öylece azap içinde kalıverir mahşer gününe kadar.*[11]

8. Dua ve Selâm Elçileri

Melekler yeryüzünü dolaşıp Allah'ı anan, onu yâd eden toplulukları ararlar. Bulduklarında "Koşun, gelin arayıp durmakta olduğunuz şeye!" diyerek sevinçle seslenirler birbirlerine. O topluluğu çepeçevre kuşatırlar. Allah sorar:

—*Bırakıp geldiğinizde kullarım ne yapıyordu?*

— Seni tesbih ediyor, tekbir getiriyor, sana hamd ediyor ve seni övgü ile anıyorlardı.

—*Peki, beni gördüler mi?*

— Hayır.

—*Görselerdi nasıl olurdu?*

— Eğer seni görselerdi, sana daha çok ibadet eder, seni daha çok över, daha çok anarlardı.

---

[9] Müslim, İman, 203.
[10] İbn Mace, Zühd, 31.
[11] Tirmizi, Cenaiz, 7.

—*Benden ne istiyorlar?*

— Senden cenneti istiyorlar.

—*Cenneti gördüler mi?*

— Hayır ya Rabbi, vallâhi onu görmediler.

—*Görselerdi ne olurdu?*

— Eğer görselerdi daha arzulu, daha hırslı ve daha hevesli olarak onu isterlerdi.

—*Hangi şeyden sakınıyorlar?*

— Cehennemden.

—*Cehennemi gördüler mi?*

— Hayır, vallahi onu görmediler.

—*Görselerdi nasıl olurdu?*

— Eğer onu görselerdi ondan kesinlikle daha çok sakınır, daha fazla uzaklaşır ve daha çok korkarlardı.

—*O zaman siz şahit olun, ben bağışladım onları.*

— Allah'ım! Onlar arasındaki şu kişi tesadüfen orada idi. Bir ihtiyacını gidermek için gelmiş, seni anmak için değil.

—*O topluluğun içinde kötüler barınmaz.*[12]

---

[12] Buhari, Deavat, 66.